

Kommunstyrelsen

Handlingsplan för våld i nära relationer - IFO

KS2020/292/11

Förslag till beslut

Föreslagen handlingsplan för våld i nära relation godkänns.

Sammanfattning av ärendet

Socialtjänsten ska erbjuda den som varit utsatt för våld i nära relation stöd och insatser akut eller på kort eller lång sikt med utgångspunkt i behovet av skydd, stöd och hjälp.

Att utsätta en anhörig för våld är ett allvarligt brott. Att bli utsatt för våld i nära relationer är förutom det mänskliga lidandet en kränkning av de mänskliga rättigheterna och ett stort folkhälsoproblem. Samhället har ett stort ansvar att ingripa vid allt slags våld i nära relationer. För att bekämpa våld i nära relationer behöver kvalitetssäkrade insatser riktas till både våldsutsatta och våldsutövare.

Handlingsplanen har upprättats i enlighet med Socialstyrelsens allmänna råd (SOF2014:4) och Socialstyrelsens handbok Våld. Den handboken tillsammans med handlingsplanen är ett grundläggande stöd i det dagliga arbetet med våldsutsatta.

Syftet med denna handlingsplan är att säkerställa kvaliteten för kommunstyrelsens stöd och hjälp till vuxna och barn som utsätts för våld i nära relationer.

Beslutsunderlag

Verksamhetschefens tjänsteskrivelse 2020-04-28

Bifogad handlingsplan

Torbjörn Dybeck
Kommunchef

Felicia Weinberg
verksamhetschef individstöd

Beslutet skickas till:
Verksamhetschef Individstöd

SUNNE | VÄRMLAND

Handlingsplan

Datum
2020-05-05

Sida
1 (9)

Handlingsplan för våld i nära relationer

KS2020/292/11

SUNNE | VÄRMLAND

Postadress
Sunne kommun
1. Individstöd
686 80 Sunne

Besöksadress
Individstöd
Kvarngatan 4
Sunne

Telefon
0565-160 00 växel
0565-16078 direkt
0722065790 mobil

Internet och fax
www.sunne.se
felicia.weinberg@sunne.se

Giro och org.nr
744-2684 bankgiro
212000-1843 org.nr

Styrdokument	
Dokumenttyp	Handlingsplan
Antaget av med datum och paragraf	
Reviderat av med datum och paragraf	
Dokumentansvarig	Verksamhetschef individstöd
Faktaansvarig	Enhetschef IFO
Gäller för	Socialsekreterare/personal inom individ- och familjeomsorgen
Giltighetstid	2 år
Tidpunkt för aktualitetsprövning	3 månader före giltighetstidens utgång
Relaterade styrdokument	

Innehåll

Inledning	4
Syfte	4
Kommunens ansvar och aktuell lagstiftning	4
Mål	5
Ansvarsfördelning	6
Definition av våld	6
Handlingsplanens målgrupper	7
Särskilt utsatta/sårbara grupper	7
Kvinnor med missbruksproblematik	7
Kvinnor med funktionsnedsättningar och äldre kvinnor	7
Kvinnor som lever i hederskontext	7
Personer som lever i HBTQ-relationer	7
Kommunstyrelsens ansvar att upptäcka våld i nära relationer	7
Stöd och hjälp	8
Ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL	8
Barn som bevittnar våld och/eller själva blir utsatta för våld	8
Våldsutövare	9
Kommunstyrelsen organisation av arbetet mot våld i nära relationer	9

Inledning

Att utsätta en anhörig för våld är ett allvarligt brott. Att bli utsatt för våld i nära relationer är förutom det mänskliga lidandet en kränkning av de mänskliga rättigheterna och ett stort folkhälsoproblem. Samhället har ett stort ansvar att ingripa vid allt slags våld i nära relationer. För att bekämpa våld i nära relationer behöver kvalitetssäkrade insatser riktas till både våldsutsatta och våldsutövare.

Handlingsplanen har upprättats i enlighet med Socialstyrelsens allmänna råd (SOF2014:4) och Socialstyrelsens handbok Våld. Den handboken tillsammans med handlingsplanen är ett grundläggande stöd i det dagliga arbetet med våldsutsatta.

Syfte

Syftet med denna handlingsplan är att säkerställa kvaliteten för kommunstyrelsens stöd och hjälp till vuxna och barn som utsätts för våld i nära relationer. I det våldsförebyggande arbetet har kommunen ett mycket stort ansvar. Handlingsplanen ska vara känd och förankrad hos all personal inom enheten individ- och familjeomsorg i Sunne kommun.

Sunne kommun ska verka för att aktivt arbeta för att skapa samverkan internt och externt.

Individ- och familjeomsorgen ska utveckla sin egen kompetens att stödja och hjälpa de utsatta. För att arbetet med att möta de våldsutsatta, förövare, barn som bevittnat våld samt andra viktiga anhöriga ska bli så kvalitativt som möjligt krävs samarbete med andra myndigheter och aktörer. De myndigheter/verksamheter som individ- och familjeomsorgen ska ha ett fungerande samarbete med är polis, åklagare, sjukvård, skola, kvinnojour och andra frivilligorganisationer.

Individ- och familjeomsorgen ska aktivt verka för att respektive myndighets utredning blir så snabb och skonsam som möjligt.

Individ- och familjeomsorgen är den enhet inom Sunne kommun som har det främsta ansvaret för att upptäcka, hantera och söka lösningar till sociala problem. Frivilligorganisationerna ska ses som ett komplement till kommunens arbete. Inom individ- och familjeomsorgen ska det finnas kompetens och en handlingsberedskap. Alla inom enheten måste vara lyhörda och uppmärksamma på situationer där det kan förekomma våld, även om inte en hjälpsökande direkt talar om detta.

Kommunstyrelsen ska aktivt följa upp upprättade dokument så att de hålls aktuella i organisationen. Handlingsplanen revideras vartannat år i kommunstyrelsen av fastställd ansvarig arbetsgrupp dvs. representanter från individ- och familjeomsorg samt vård och omsorg vilka aktivt arbetar med våld i nära relationer.

Kommunens ansvar och aktuell lagstiftning

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas och lever i kommunen får det stöd och hjälp de behöver. Kommunens ansvar för våld i nära relationer styrs huvudsakligen av bestämmelserna i socialtjänstlagen (SoL). Andra relevanta lagar är kommunallagen, förvaltningslagen och offentlighets- och sekretesslag, FN:s deklaration för mänskliga rättigheter och deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor samt FN:s barnkonvention är övergripande riktmärken.

Kommunstyrelsen är ansvarig för att förutom direkt arbete med målgruppen tillhandahålla uppsökande och förebyggande insatser mot våld i nära relationer. Kommunen är vidare ansvarig för samverkan med andra myndigheter.

Brottsofferparagrafen 5 kap. 11 § SoL

5 kap. 11 § första stycket SoL Till kommunstyrelsens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.

5 kap. 11 § andra stycket SoL Kommunstyrelsen ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.

5 kap. 11 § tredje stycket SoL Kommunstyrelsen ska särskilt beakta att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp.

Förutom brottsofferparagrafen finns andra paragrafer inom socialtjänstlagen som kan anges när det gäller kommunens ansvar för brottsoffer.

2 kap. § 1 och 2 a kap. 1 § SoL Kommunstyrelsen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.

3 kap. 1 § SoL Kommunstyrelsens uppgift är att ansvara för individuella inriktade insatser som är anpassade efter den enskildes behov.

3 kap. 3 § SoL Fastställer att insatser inom kommunstyrelsens verksamheter ska vara av god kvalitet, att uppgifter skall utföras av personal med lämplig utbildning och erfarenhet och att kvalitén skall utvecklas och säkras.

3 kapitlet 4 § SoL Kommunstyrelsen ska i samarbete med myndigheter och frivilligorganisationer förebygga sociala problem.

4 kap. 1 § SoL Hanterar rätten till bistånd.

5 kap. 1 § SoL Kommunstyrelsen ska verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden.

Mål

- Alla våldsutsatta personer fångas upp och får det stöd som behövs.
- Anställda i verksamheterna individstöd och vård och omsorg ska ha grundläggande kompetens om våld i nära relationer genom regelbundna utbildningsinsatser
- En rutin för handläggning och dokumentation av ärende där det förekommer våld i nära relationer ska finnas.
- Bedömningsmetoden Freda ska användas och utvärderas.
- Individ - och familjeomsorgen ska årligen genomföra en kartläggning av antalet personer som har varit utsatta för våld av närstående.
- Kommunens hemsida ska uppdateras för att ge tydlig information om var våldsutsatta och våldsutövare kan få stöd och hjälp.
- Samverkan ska utvecklas och kontinuerligt upprätthållas inom förvaltningen och med andra organisationer så som polis, hälso- och sjukvård, samt ideella föreningar.

Ansvarsfördelning

IFO Vuxen ansvarar för att utreda, fatta beslut och följa upp ärenden som gäller våldsutsatta vuxna.

IFO Barn - och familj ansvarar för att utreda, fatta beslut och följa upp ärenden som gäller barn.

Inom IFO finns särskild utsedd samordnare för ärenden gällande våld i nära relationer.

I ärenden som berör både vuxna och barn ska samverkan ske, samordnaren har ett särskilt ansvar kring samordningen i dessa ärenden.

Definition av våld

Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmar eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra det den vill.

Begreppet våld i nära relation syftar på när våld i någon form förekommer i en nära och förtroendefull relation. Det innebär att det kan vara en partner, före detta partner, men även syskon, släktingar eller andra närstående som utövar våldet. Våld i nära relationer är ett allvarligt brott och ett folkhälso-problem.

Våld i nära relationer är ofta ett mönster av handlingar som kan vara allt ifrån subtila handlingar till grova brott. Det kan innebära allt ifrån att bli förlöjligad till att utsättas för våldtäkt, annat fysiskt våld eller allvarliga hot. Det är ofta kombinationer av fysiskt, sexuellt och psykiskt våld.

Fysiskt våld

Ett brett spektrum av handlingar, från knuffar, att bli fasthållen, dragen i håret, slagen, sparkad till dödligt våld.

Psykiskt våld

Direkta eller indirekta hot, att bli förlöjligad. Kränkningar i ord och handling mot ens person, att bli kontrollerad, begränsad och påtvingad social isolering. Även våld och hot om våld mot husdjur kan räknas till den psykiska utsattheten.

Sexuellt våld

Tvingas se på eller delta i sexuella handlingar mot sin vilja, bli utsatt för våldtäkt och/ eller sexuell tortyr.

Materiellt våld

Personliga tillhörigheter av emotionellt och/ eller ekonomiskt värde slås sönder eller förstörs avsiktligt.

Ekonomiskt våld

Handlingar som innebär ekonomiska påtryckningar i syfte att kontrollera och/ eller skada. Kan även innebära att förmås skriva under papper som kan få negativa konsekvenser, såsom lån/ borgensåtaganden.

Försummelse

Personer som är beroende av andra personer för vård och omsorg i vardagen kan även utsättas för vanvård eller försummelse som undanhållande av medicin eller att inte få hjälp att komma ur sängen.

Handlingsplanens målgrupper

Personer som utsätts för våld av närstående både inom heterosexuella och samkönade relationer samt även inom andra familj- och släktrationer så som personer som lever i hederskontexter.

Barn som bevittnar våld av eller mot närstående och/eller själva utsätts för våld. Med barn avses personer under 18 år. Med närstående avses barnets föräldrar/ person som är i förälders ställe och syskon, men även släktingar som inte direkt ingår i den närmaste familjen.

Personer som utövar våld mot närstående.

Särskilt utsatta/sårbara grupper

Våld i nära relationer förekommer i alla samhällsgrupper, men det är viktigt att uppmärksamma att det finns fem särskilt våldsutsatta grupper. För att upptäcka våld kan det behövas extra stödinsatser riktade mot dessa grupper.

Kvinnor med missbruksproblematik

Relationer där det förekommer missbruk präglas ofta av att det förekommer våld. Kvinnor med missbruksproblematik kan ha svårare att bryta upp från våldspräglade relationer då partner kan vara den som förser henne med droger och därmed upprätthåller hennes missbruk.

Kvinnor med funktionsnedsättningar och äldre kvinnor

Möjligheten för kvinnor i dessa grupper att söka hjälp kan vara mycket begränsade då de för kommunikation med omvärlden kan vara beroende av den personen som utsätter dem för övergreppen.

Kvinnor som lever i hederskontext

Kulturkonflikter kan göra att kvinnor utsätts för hård kontroll och att det går över i våld och andra övergrepp. Kvinnorna kan även sakna kunskap om sina rättigheter och ha svårt att ta till sig information på grund av språksvårigheter.

Personer som lever i HBTQ-relationer

Förövarens och den utsattes könstillhörighet kan ha stor påverkan på hur omgivningen uppfattar våldet och om den utsatte är benägen att anmäla.

Kommunstyrelsens ansvar att upptäcka våld i nära relationer

Det ingår i kommunstyrelsen och socialtjänstens uppdrag att uppmärksamma kommuninnevånare och kunder som visar indikationer på att vara våldsutsatta samt att verka för att dessa får adekvat hjälp och stöd. En förutsättning för detta är att våldsutsattheten upptäcks. Flera studier visar på att; om man inte ställer frågor om våld berättar den våldsutsatta inte. Ofta krävs att man frågar flera gånger för att personen ska våga berätta.

Stöd och hjälp

Socialtjänsten ska erbjuda den som varit utsatt för våld i nära relation stöd och insatser akut eller på kort eller lång sikt med utgångspunkt i behovet av skydd, stöd och hjälp.

Utredning, inklusive riskbedömning, ska ligga till grund för bedömningen av vilka insatser som ska erbjudas.

Socialtjänsten ska kunna erbjuda stöd och hjälp i form av bland annat;

- råd, stödsamtal och behandlingsinsatser
- vägledning och stöd vid kontakt hjälp vid kontakt med hälso- och sjukvården och andra myndigheter,
t ex Polisen och Skatteverket.
- akut boende och stöd att söka och anskaffa ett nytt permanent boende
- förmedling av kontakt med frivilligorganisationer och andra aktörer
- råd och stöd i familjerättsliga frågor
- sekretesskydd

Ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL

Socialtjänsten bör ha beredskap att kunna handlägga ett ärende om ekonomiskt bistånd som gäller en våldsutsatt och är akut.

Av Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2013:1) om ekonomiskt bistånd framgår det när våld eller andra övergrepp av eller mot närstående särskilt bör beaktas i bedömningen av den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd.

Barn som bevittnar våld och/eller själva blir utsatta för våld

Vid misstanke om att barn har utsatts för våld eller bevittnat våld har socialtjänsten skyldighet att inleda utredning omgående. I samband med att information kommer till socialtjänstens kännedom skall en skyddsbedömning kring barnet göras.

Barn som lever i familjer där det finns våld mellan föräldrarna är en riskgrupp för att utveckla hälsoproblem. Dessa barn löper en signifikant högre risk att utveckla emotionella och beteendemässiga problem. Det finns idag omfattande forskning och kunskap om att bevittnandet av våldet innebär ett trauma i sig självt, med allvarliga konsekvenser för barnets anknytning och en flerfaldigt ökad risk för psykisk ohälsa.

När ett våldsutsatt barn eller ett barn som bevittnat våld behöver stöd och hjälp med anledning av våldet, akut eller på kort eller lång sikt, ska socialtjänsten erbjuda barnet insatser med utgångspunkt i dess olika behov av;

- skydd
- råd och stöd
- vård och behandling.

Socialtjänsten bör kunna erbjuda barnets föräldrar och andra till barnet närstående råd och stöd med utgångspunkt i barnets behov.

Våldsutövare

Socialtjänsten ansvarar för att ta ett helhetsgrepp och se till att hela familjen får den hjälp och stöd som respektive person behöver. Målet för stöd till våldsutövare är att våld, kontroll och förtryck ska upphöra, och att våldsutövare ska hitta alternativa handlingsätt.

Kommunstyrelsen organisation av arbetet mot våld i nära relationer

Intern samverkan

Anställda inom kommunen har samtliga ansvar för att upptäcka våld i nära relationer. Utifrån det är det viktigt att det finns kännedom om våld, dess konsekvenser och hur man kan upptäcka förekomsten av våld, samt vart man vänder sig vid upptäckt.

Det skall inom IFO finnas en ansvarig samordnare för våld i nära relationer. Ansvarig samordnare har till uppgift att:

- samordna handläggning och insatser kring ärenden som rör våld i nära relationer
- arbeta med metodutveckling
- initiera intern och extern samverkan
- vara med i arbetet att upprätta rutiner för handläggning av ärenden som rör våld i nära relationer
- verka för kompetenshöjande insatser och information för anställda inom IFO
- vara kontaktperson kring kompetenshöjande insatser och information till kommunens enhetschefer
- ansvara för att det på kommunens hemsida finns tydlig information om var våldsutsatta och våldsutövare kan få stöd och hjälp.